

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
14 грудня 2023 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту природничо-математичних наук, інформатики та менеджменту Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №6 від 28.12.2023 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. – доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Галус О. М. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева І. А – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні форми і методи організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2023. 118 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

Дії в кейсі або даються в описі, і тоді потрібно їх осмислити (наслідки, ефективність), або вони повинні бути запропоновані як спосіб вирішення проблеми. Але в будь-якому випадку вироблення моделі практичної дії є ефективним засобом формування професійних якостей учнів. Таким чином, метод кейсів, завдяки своїм можливостям, розглянутим вище, застосуємо на різних етапах навчання в різних навчальних закладах і набуває все більшої популярності, відповідаючи вимогам сучасної методології навчання.

Дії в кейсі або даються в описі, і тоді потрібно їх осмислити (наслідки, ефективність), або вони повинні бути запропоновані як спосіб вирішення проблеми. Але в будь-якому випадку вироблення моделі практичної дії є ефективним засобом формування професійних якостей учнів. Таким чином, метод кейсів, завдяки своїм можливостям, розглянутим вище, застосуємо на різних етапах навчання в різних навчальних закладах і набуває все більшої популярності, відповідаючи вимогам сучасної методології навчання у вищій школі.

Список використаних джерел:

1. Гребенькова Г. В. Кейс-метод у професійному навчанні. Режим доступу: <http://www.nmc.od.ua/wpcontent/uploads/2011/01/>.
2. Заблоцька О. С., Ніколаєва І. М. Студентоцентризм як тренд сучасної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Випуск 194. С. 29–33.
3. Зубар К. І. Інструктивні матеріали по впровадженню кейс-методу для методичного семінару. *Методична доповідь*. 2006. С. 10.
4. Barnes V. Five Steps To Create A Progressive, Student-Centered Classroom. URL: <http://inservice.ascd.org/five-steps-to-create-a-progressive-student-centered-classroom>
5. Lea S. J. Higher Education Students' Attitudes to Student Centred Learning: Beyond 'educational bulimia'. *Studies in Higher Education*. 2003. № 28(3). P.321–334.

ВЕЧЕРОВА Євгенія Миколаївна

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС І ПРАВОРОЗУМІННЯ: ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ПІЗНАННЯ

До сьогодні у правознавстві не з'ясованою є проблема легітимації державно-правових процесів. За таких обставин відкритим, а подекуди й риторичним продовжує залишатися наступне запитання: «Чому люди мають підкорюватися праву і чому вони це роблять?», яке актуалізується ще більше, коли йдеться про кримінальне право, котре є не чим іншим, як легітимованим насильством з боку держави. Адже там, де суспільство може обійтися без насильства, немає необхідності у кримінальному праві.

На наше глибоке переконання, сутність права – це те основоположне питання, без адекватного пошуку відповіді на яке нівелюється розгляд усіх

інших проблем у правовій площині, в тому числі нормативність як фундаментальна проблема теорії права.

«Сутність» в найбільш загальному вигляді тлумачиться як найголовніше, основне, істотне в кому-, чому-небудь; суть, сенс, зміст будь-чого.

У філософії під сутністю розуміють «...сенс даної речі, те, чим вона є сама по собі, на відміну від усіх інших речей та на відміну від змінюваних станів речі під впливом тих або інших обставин».

Теоретики пишуть про те, що «...сутнісні якості права – це ...ті якості, без яких права не може бути, без яких воно не діє, не виконує своєї соціальної ролі».

Архіважливе значення для тлумачення сутності права має з'ясування праворозуміння.

Вірність обраного нами алгоритму дослідження підтверджує зокрема й наступне.

Так, на загальнотеоретичному рівні сьогодні майже одностайно обґрунтовується думка про те, що змістовне наповнення нормативності права на пряму залежить від концепцій або типів (парадигм) праворозуміння, тобто правових ідей, сконцентрованих навколо провідного положення, яке забезпечує формування уявлень про сутність та призначення права і становить самостійний напрям його пізнання.

Як відомо, тривалий час вітчизняна правова доктрина стояла на позиціях юридичного позитивізму (нормативізму) у сфері праворозуміння. Більшість спеціалістів розглядали право виключно як створювану державою систему правових норм, ототожнюючи його при цьому із законом.

Як це не парадоксально, але підходи до визначення права за останні десятиліття практично не змінилися і основний масив існуючих дефініцій права обмежений параметрами законодавства.

У якості ілюстрації зворотнього можна навести лише декілька поодиноких авторських позицій, котрі явно контрастують на фоні нормативістської парадигми праворозуміння, яка все ж залишається панівною.

Тенденція, яка фіксується сьогодні у сфері праворозуміння, змушує нас поставити наступне запитання: що забезпечує юридичному позитивізму (нормативізму) таку усталеність?

Прийнято вважати, що в основу юридичного позитивізму (нормативізму) як типу праворозуміння покладено так звану «чисту» теорію права Ганса Кельзена.

Нагадаємо у загальних рисах основні її постулати.

Так, право, на думку Г. Кельзена, - це сукупність правил, які є загальнообов'язковими й існують незалежно від світу реальних факторів. Воно не підкоряється принципу причинності та черпає силу і дієвість із самого себе. Право визначає не те, що є, а те, що повинно бути. Право-це «соціальна техніка», порядок, який через специфіку техніки приписує кожному члену суспільства його обов'язки і тим самим положення про нього, передбачаючи акт примусу, санкцію, що спрямована проти члена суспільства, який не виконує

обов'язку. Іншими словами, право визначається як нормативний примусовий порядок, як система норм, що регулюють людську поведінку, здійснюється у примусовому порядку (на відміну від релігії, моралі). Девіз Г. Кельзена: «кожен повинен діяти так, як наказано автором правового порядку».

За «чистою теорією права» Г. Кельзена право має розглядатися у повному відриві від соціального буття. Воно повинно бути предметом суто логічного, формального аналізу, вільного від будь-яких соціологічних нашарувань. Аналіз права не може виходити за межі вивчення самих правових норм.

Позитивне право автор «чистої теорії права» змальовував у вигляді замкненої системи всіляких правил поведінки, що можуть бути здійснені примусовим способом. Воно не має коріння у реальному світі, лежить поза матеріальними умовами та соціальною структурою суспільства, стерильне, вільне від усіляких земних домішок і аполітичне. Право інертне щодо впливів на нього зовнішнього середовища.

Слід зазначити, що наявність в юридичній науці таких теорій права, як лібертарно-юридична, теорія реалістичного позитивізму й інших сучасних теорій права, свідчить про те, що основні положення розуміння права видатного правознавця не лише справили вплив на формування праворозуміння вченими різних часів та епох, а й дотепер залишаються актуальними та використовуються науковцями для вирішення нагальних питань функціонування суспільства та держави.

В основі сучасного нормативного розуміння права лежить три таких найбільш суттєвих ознаки права, як: 1) державно-вольовий характер; 2) нормативність; 3) владно-регулятивна природа.

Значущість «чистої теорії права» Г. Кельзена та загалом юридичного позитивізму (нормотивізму) як типу праворозуміння є безспірними.

Подібний підхід до права більше, ніж будь-які інші підходи, підкреслює такі визначальні характеристики права, як зв'язок із державою, загальнообов'язковість та формальна визначеність, що є вкрай важливим саме для кримінально-правової сфери.

Разом із тим, «чиста теорія права» Г. Кельзена та юридичний позитивізм (нормотивізм) як тип праворозуміння мають і низку суттєвих недоліків, до найбільш явно виражених із яких слід віднести передусім те, що вони ігнорують або недооцінюють факт зовнішнього впливу середовища на право, частиною якого воно (право) виступає.

Крім того, у рамках логіки, яку пропонує Г. Кельзен, виникає ситуація, коли держава в силу різних причин та обставин може використовувати і нав'язувати суспільству застарілі норми або видавати акти, що йдуть в розріз із соціальними, політичними, культурними і т.д. потребами та цінностями.

Далеко не завжди причини невдалого правового регулювання лежать у самому праві, так само, як і його регулятивний успіх не належить виключно йому самому.

Право не можна мислити виключно у якості закритої самодостатньої системи. Такий підхід є виправданим хіба що тоді, коли йдеться про

формально-догматичний структурний аналіз окремих його норм та інститутів. Лише в цих випадках подібне абстрагування має право на існування. Для погляду на право як на відкриту систему резонно відштовхуватися від так званої «концепції середовища права», крізь призму якої право – це, перш за все, соціокультурний феномен, тому його основою і фундаментом завжди є система загальноприйнятих культурних цінностей, що в конкретному суспільстві проголошено і визнано значущими відповідно до потреб суспільного розвитку та специфіки певного соціокультурного середовища.

Приймаючи до уваги вищевикладене, вважаємо, що найбільш прийнятною для сприйняття в умовах цифрової трансформації є парадигма ціннісно-нормативного праворозуміння, оскільки вона враховує як соціальну, так і юридичну сторону права, що є вкрай важливим в умовах пошуку варіацій оптимізації правового регулювання, впровадження ідей про легітимність у правове поле нашої держави.

Ціннісно-нормативне праворозуміння виводить на визнання правового плюралізму, одночасно не відкидаючи значущість нормативної складової права. Співіснування в межах права цінностей та норм є саме тією тезою, яка в повній мірі відповідає сучасній епосі.

Специфіка представленого праворозуміння виражена, перш за все, в уявленні про право як ціннісно-нормативну систему, що підкреслює не лише нормативний, а й ціннісний сенс усього механізму дії права. Із цих позицій право націлене на юридизацію (фіксацію (закріплення), ранжування, перерозподіл з метою подальшої охорони та захисту) існуючих цінностей.

Ціннісно-нормативна система права завжди розрахована на її визнання суспільством, тобто легітимацію, яка забезпечує цій системі дієвість та ефективність.

Крім того, ціннісно-нормативне праворозуміння виходить із більш повного врахування інтересів особистості як суб'єкта права та базується на конфліктному призначенні права і потребі у збереженні існуючої соціальної цілісності.

Таким чином, парадигма ціннісно-нормативного праворозуміння дозволяє дещо змінити акценти у розумінні права та мислити останнє, з одного боку, як світ у мініатюрі (соціальна сторона права), а з іншого – як «світ артефактів» (юридична сторона права), тобто свідомо створену (штучно змодельовану) систему ідеальних ціннісних нормативів, яка за допомогою специфічного механізму правового регулювання та законодавчої техніки покликана забезпечити стан впорядкованості (правопорядок і законність) у суспільстві.

ЗМІСТ

АБЕРНІХІНА Ірина Георгіївна Використання інтерактивних онлайн-платформ для набуття студентами практичних навичок у сфері страхування	3
АВРАМЕНКО Богдана Володимирівна Відеоматеріали як засіб вивчення іноземної мови	7
АТАМАНЮК Зоя Миколаївна Теоретико-методологічна складова дослідження свободи як фактора соціокультурних трансформацій	10
БОГДАНОВА Інна Михайлівна Стратегії створення багатомірної педагогіки	14
ВАРІНА Ганна Борисівна Практико орієнтовані вектори реалізації кейс-технологій в процесі реалізації студентоцентрованого навчання	17
ВЕЧЕРОВА Євгенія Миколаївна Освітній процес і праворозуміння: щодо оптимізації пізнання	23
ВЦУКАЄВА Катерина Михайлівна Організаційно-змістові аспекти викладання навчальної дисципліни «Соціальний супровід клієнта»	27
ІОНОВ Ігор Анатолійович, ВОЛКОВА Руслана Євгенівна, ТВЕРДОХЛІБ Олена Володимирівна Створення віртуальної лабораторної роботи з біологічних дисциплін за допомогою методів цифрової трансформації	28
ГЛАДУШЕВСЬКА Ольга Михайлівна Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Інтерактивні технології у дизайні	32
ГОДОВАН Владлена Володимирівна Удосконалення освітньо-професійних програм у галузі «Охорони здоров'я» з урахуванням проблеми комплаєнтності в медицині	34
ГРЕЧАНИК Олена Євгенівна Використання цифрових сервісів у викладацькій діяльності	36
ГРОШОВЕНКО Ольга Петрівна Екологічна культура як умова формування сучасного поствоєнного суспільства	39
ДРУГОВА Олена Сергіївна Критичне мислення у бізнес-середовищі: ключ до ефективного управління та інновацій	43
ЗДІР Дарина Русланівна Інноваційні технології активного навчання Учнів початкової школи	45
ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна Формування ключових компетентностей молодших школярів засобами технології «flipped classroom»	48
КВАСИКОВА Ганна Сергіївна Використання штучного інтелекту в фізико-математичному аспекті: переваги, ризики та можливості вдосконалення в закладі передвищої та вищої освіти	50
КОЛБІНА Людмила Анатоліївна Використання lego-технології в освітньому процесі нової української школи	54